

Informácia o výsledkoch kontroly bezpečnosti bižutérie sprístupňovanej na trhu SR

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) vykonala celoslovenskú kontrolu bezpečnosti bižutérie sprístupňovanej na trhu SR v zmysle Nariadenia vlády SR č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov a zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Kontrola bižutérie sprístupňovanej na trhu SR bola do plánu práce SOI zaradená najmä z dôvodu negatívnych zistení pri kontrolách tejto sortimentnej skupiny výrobkov pri ich vstupe na jednotný trh EÚ (na hraniciach) v minulom roku.

Hlavným cieľom kontrolnej akcie bolo preveriť, či bižutéria spĺňa požiadavky limitných obsahov tzv. „*ťažkých kovov*“ ako sú nikel, kadmium a olovo v zmysle prílohy č. XVII nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) (ďalej len „*nariadenie REACH*“). Súčasťou akcie bola aj kontrola povinného označovania bižutérie v zmysle platných právnych predpisov.

Kontrolná akcia sa uskutočnila v spolupráci s Finančným riaditeľstvom SR (ďalej len „FR SR“), pričom špecializovaný útvar FR SR vykonával orientačné merania ťažkých kovov v bižutérii pomocou špeciálneho röntgenového spektrometra priamo pri výkone kontroly. SOI na základe týchto orientačných meraní vykonávala odber vzoriek bižutérie za účelom preverenia, či kontrolovaná bižutéria skutočne obsahovala nadlimitné hodnoty chemických látok. Testovanie vzoriek prebiehalo v akreditovaných skúšobných laboratóriách.

Predmet kontroly

Kontrolná akcia bola zameraná na kontrolu bezpečnosti rôznych druhov bižutérie, ktorá prichádza do priameho kontaktu s pokožkou a nachádzala sa v priamej ponuke pre spotrebiteľa. Išlo o:

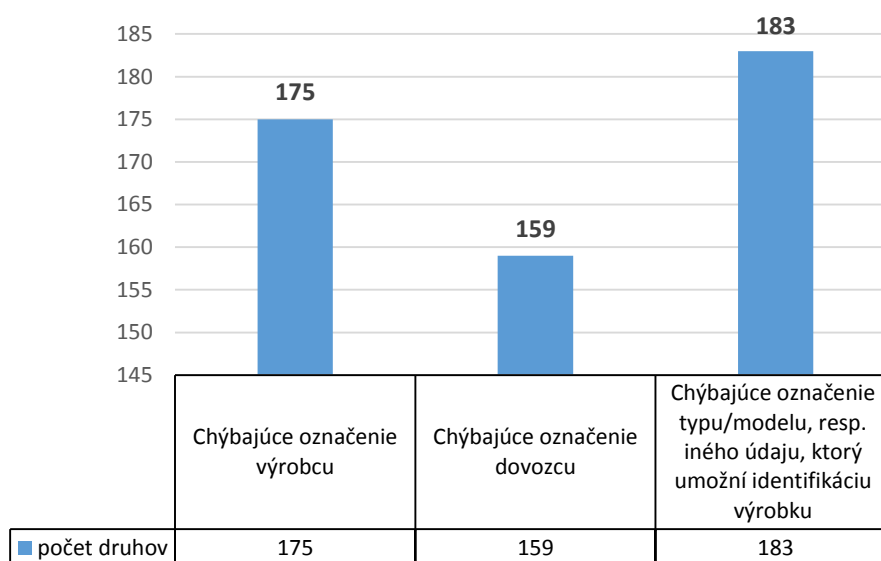
- náhrdelníky,
- náramky,
- náušnice,
- prstene,
- hodinky (celokovové), a
- sety náušnic a náhrdelníkov.

Predmetom kontroly neboli výrobky vyrobené z chirurgickej ocele.

Výsledky kontroly

V rámci kontrolnej akcie bolo prekontrolovaných celkovo **102 prevádzkových jednotiek** (ďalej len „PJ“) v rámci celého Slovenska. Išlo výlučne o tzv. „*kamenné predajne*“. Nedostatky boli zistené v **40 PJ**, čo predstavuje **39,22 %**. Celkovo bolo prekontrolovaných **1 153 druhov** bižutérie, pričom nedostatky v **označovaní** u jednotlivých hospodárskych subjektov boli zistené pri **299 druhoch** v celkovej hodnote **9 453,19 €**.

Graf č. 1 –Prehľad zistených nedostatkov v označovaní bižutérie

Poznámka

Niektoré druhy bižutérie mali viac ako jeden nedostatok.

V prípade akéhokoľvek zisteného nedostatku v označovaní, SOI:

- v **54 prípadoch** pri **188 druhoch** v celkovej hodnote **5 759,14 €** umožnila kontrolovaná osoba prijať nápravné opatrenie na odstránenie zisteného nedostatku s tým, že do doby jeho odstránenia nebude výrobky, ktoré nie sú v súlade s platnou legislatívou, ďalej sprístupňovať a súčasne bude informovať všetkých svojich odberateľov (ak existujú),
- v **8 prípadoch** týkajúcich sa **111 druhov** v celkovej hodnote **3 694,05 €** uložila kontrolovaným osobám povinné opatrenie v zmysle zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu.

Kontrola limitných hodnôt ťažkých kovov v bižutérií

V nariadení REACH sú stanovené limitné hodnoty ťažkých kovov, ktoré môže bižutéria obsahovať:

- *Olovo (Pb)* – nesmie sa uviesť na trh ani použiť v žiadnej jednotlivéj časti šperkových výrobkov (pojem „šperkové výrobky“ zahŕňa šperky, imitácie šperkov ale aj vlasové

doplnky – náramky, náhrdelníky, prstene, náramkové hodinky a doplnky nosené na zápästí, brošne a manžetové gombíky), ak sa koncentrácia olova rovná alebo je väčšia ako **0,05 % hmotnostných**.

Olovo je toxický kov, ktorý sa dostáva do organizmu prevažne inhaláciou, ale v niektorých prípadoch aj cez porušenú kožu a hromadí sa v tele. Môže ovplyvniť všetky orgánové systémy a môže mať aj chronické dopady na zdravie spotrebiteľov.

- *Nikel (Ni)* – nesmie sa použiť v žiadnych upínacích predmetoch, ktoré sa vkladajú do prepichnutých uší alebo iných prepichnutých častí ľudského tela, okrem prípadov, keď je miera uvoľňovania niklu v týchto predmetoch menšia ako **0,2 µg/cm²/týždeň** (migračný limit). Nesmie sa použiť vo výrobkoch určených na priamy a dlhodobý kontakt s pokožkou, ako napr.: náušnice, náhrdelníky, náramky a retiazky, ozdoby na členky a prstene a pod., ak je miera uvoľňovania niklu v týchto predmetoch vyššia ako **0,5 µg/cm²/týždeň**.

Nikel je silný alergén, ktorý môže u niektorých spotrebiteľov vyvolať kožné reakcie ako tzv. niklový ekzém, vyrážky, svrbenie kože. Ide o ťažký kov, ktorý je karcinogénny a môže svojím spôsobom zapríčiniť vznik rakoviny.

- *Kadmium (Cd)* – nesmie sa používať ani uvádzať na trh, ak sa koncentrácia rovná alebo je väčšia ako **0,01 % hmotnostného kovu** v kovových koráľkach, v kovových častiach šperkov, imitáciách šperkov (náramky, náhrdelníky, prstene, náramkové hodinky, doplnky nosené na zápästí, brošne a manžetové gombíky).

Kadmium je karcinogénna látka, ktorá je škodlivá pre ľudské zdravie, pretože sa hromadí v tele a môže poškodiť vnútorné orgány (obličky, pečeň, pľúca, kosti) a spôsobiť vznik rakoviny.

SOI za účelom preverenia skutočného obsahu ťažkých kovov v bižutérii (olovo, nikel, kadmium) v zmysle nariadenia REACH, vykonala odber vzoriek pri **41 druhoch**. Z toho **24 druhov**, čo predstavuje **58,54 %**, bolo vyhodnotených ako nebezpečné výrobky, z dôvodu zistenia obsahu nadlimitných hodnôt ťažkých kovov. Takéto výrobky predstavujú chemické riziko ohrozenia zdravia spotrebiteľov.

Tabuľka č. 1 – Prehľad odobraných vzoriek a ich výsledky v závislosti od druhu bižutérie

Druh bižutérie	Počet odobratých vzoriek	Z toho počet zistených nebezpečných výrobkov
Náušnice	13	10
Náhrdelníky	8	3
Náramky	8	5
Prstene	6	3
Sety náušnic a náhrdelníkov	3	3
Hodinky	3	0

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že najčastejšie boli nebezpečné výrobky zisťované pri setoch náušnic a náhrdelníkov (100%), náušniciach (77%) a náramkoch (62,5 %). Naopak, pri všetkých 3 druhoch odobraných hodínok bol zistený súlad s nariadením REACH.

Prehľad nebezpečných druhov bižutérie

Z výsledkov skúšok, ktoré vykonalo akreditované skúšobné laboratórium vyplýva, že vzorky obsahovali nadlimitné hodnoty niklu, kadmia aj olova. Nadlimitné hodnoty **niklu obsahovalo 15 druhov, kadmia taktiež 15 druhov bižutérie a olova 5 druhov bižutérie**. Niektoré druhy bižutérie obsahovali nadlimitné hodnoty viacerých ťažkých kovov. V 2 prípadoch výrobky obsahovali **všetky** testované ťažké kovy. Ide o výrobky „náušnice zlatej farby s čírymi kameňmi“ a „náušnice zlaté visiace s kamienkami“.

Obrázok č. 1 – Náušnice zlatej farby s čírymi kameňmi a Náušnice zlaté visiace s kamienkami a ich namerané hodnoty

Náušnice zlatej farby s čírymi kameňmi

	Limitná hodnota v zmysle nariadenia REACH	Hodnota na základe výsledkov skúšok
Olovo	0,05	0,0924
Nikel	0,2	0,2752
Kadmium	0,01	41,41

Náušnice zlaté visiace

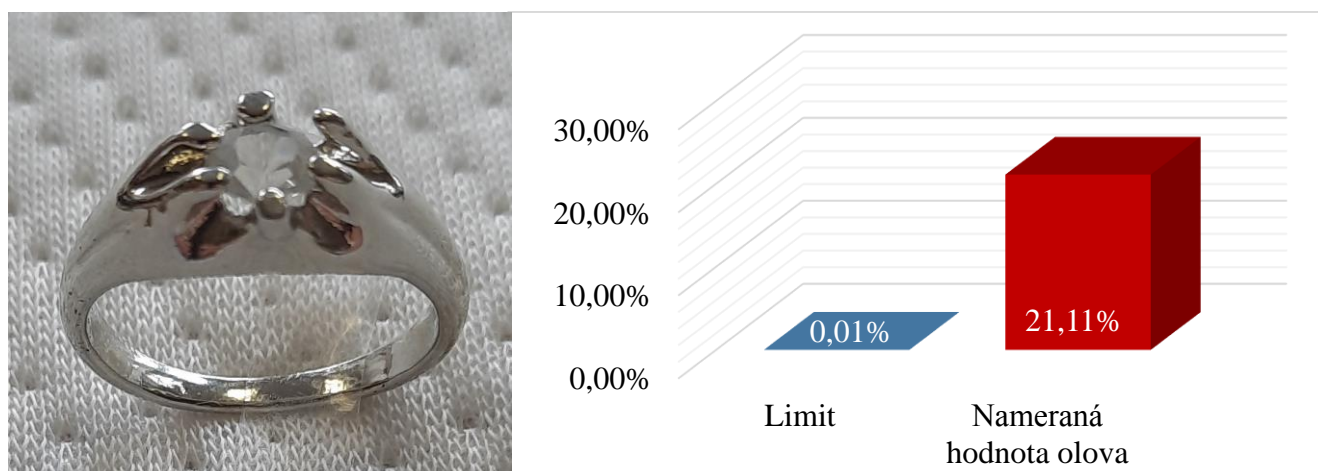
	Limitná hodnota v zmysle nariadenia REACH	Hodnota na základe výsledkov skúšok
Olovo	0,05	15,78
Nikel	0,2	0,2783
Kadmium	0,01	0,016

Najvyššie namerané hodnoty ťažkých kovov

a) Olovo

Najvyššia nameraná hodnota **21,11 % hmotnostného olova** bola nameraná v prsteni v striebornom prevedení s kamienkom. Koncentrácia olova v bižutérii nemôže byť vyššia ako 0,05 % hmotnostných.

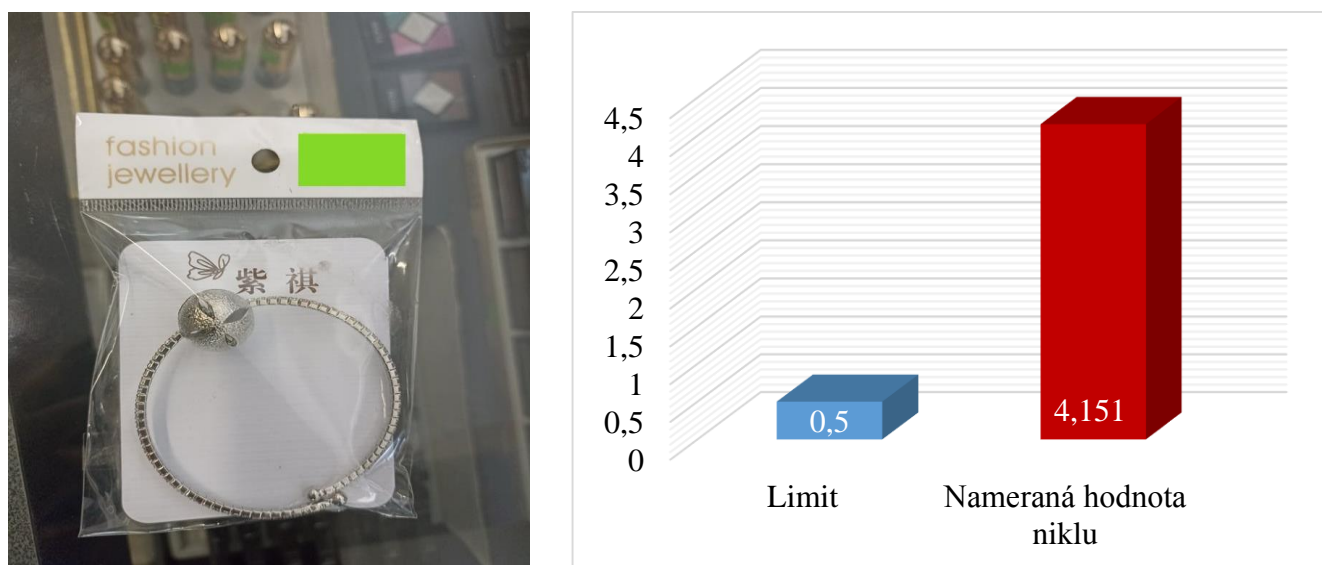
Obrázok č. 2 – Prsteň v striebornom prevedení s kamienkom

b) Nikel

Nadlimitný obsah niklu bol nameraný v najväčšom počte výrobkov, pričom najvyššia hodnota bola nameraná **4,151 $\mu\text{g}/\text{cm}^2/\text{týždeň}$ niklu** v striebornom náramku fashion jewellery. Miera uvoľňovania niklu v tomto druhu bižutérie nemôže byť vyššia ako 0,5 $\mu\text{g}/\text{cm}^2/\text{týždeň}$ niklu.

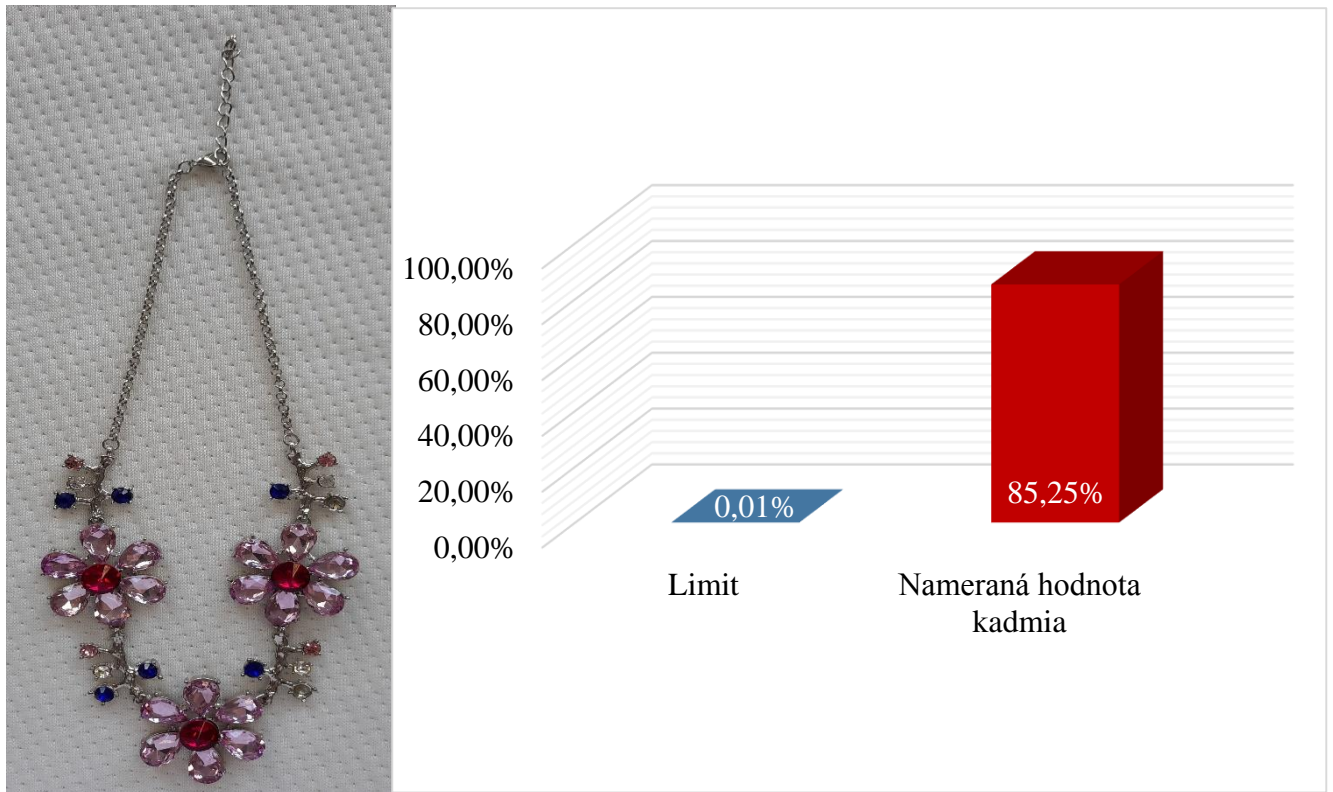
Obrázok č. 3 – Strieborný náramok fashion jewellery

c) **Kadmium**

V náhrdelníku Fashion Jewelry bola nameraná nadlimitná hodnota kadmia až **85,25 % hmotnostných**, pričom najvyššia prípustná hodnota kadmia v bižutérii je 0,01 % hmotnostných.

Obrázok č. 4 – Náhrdelník Fashion Jewelry

Všetkých 24 druhov nebezpečných výrobkov bolo notifikovaných do systému Safety Gate/RAPEX. Uvedené druhy boli taktiež zverejnené aj na stránke SOI v sekcii nebezpečné výrobky.

Záver

Vybrané druhy bižutérie, ktoré boli predmetom kontroly používa široké spektrum spotrebiteľov. Preto je nevyhnutné, aby sa na trhu sprístupňovali len také druhy, ktoré sú v súlade s platnými predpismi a to najmä pokiaľ ide o ich vyhotovenie.

Kontrolná akcia bola uskutočnená v spolupráci s FR SR za účelom preverenia bezpečnosti bižutérie sprístupňovanej na trhu SR v zmysle Nariadenia vlády SR č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov a zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších

predpisov, t. j. preverenia aktuálneho stavu dodržiavania požiadaviek limitných obsahov ťažkých kovov v zmysle prílohy č. XVII nariadenia REACH.

Jedným z dôvodov prečo sa SOI rozhodla upriamiť zvýšenú pozornosť na kontrolu sortimentnej skupiny výrobkov – bižutéria, boli pretrvávajúce zistenia nebezpečných výrobkov bižutérie pri vstupe na jednotný trh EÚ v rámci spolupráce s FR SR, ale aj na základe notifikácií zo systému RAPEX/Safety Gate, podnetov od spotrebiteľov, ako aj vlastných zistení z predchádzajúcich rokov.

V nadväznosti na veľmi dobrú spoluprácu medzi SOI a FR SR pri kontrolách výrobkov vstupujúcich na trh EÚ, SOI požiadala FR SR o spoluprácu v rámci kontrol bižutérie na vnútornom trhu. Práve FR SR pomocou špeciálnych röntgenových spektrometrov dokáže vykonať orientačné merania obsahu ťažkých kovov v bižutérii, čo umožňuje efektívnu identifikáciu potenciálne nebezpečných druhov. Na základe zistenia, že až **58,64 %** z odobratých vzoriek bižutérie bolo nebezpečných z dôvodu chemického rizika, zabezpečuje spolupráca medzi SOI a FR SR zvýšenú ochranu spotrebiteľov.

V závere je potrebné poznamenať, že v dôsledku nepriaznivých zistení, SOI v nasledujúcich obdobiach nevyklučuje možnosť zopakovania kontrolnej akcie zameranej na kontrolu bezpečnosti bižutérie v spolupráci s FR SR.